<u>અસ્વીકરણ:</u> સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==

અમદાવાદની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.૬૫૬ ઓફ ૨૦૧૯

ઈન

આર/ સ્પે. સીવિલ એપ્લીકેશન નં.૧૩૮૯૦ ઓફ ૨૦૧૭

વિથ

સીવિલ એપ્લીકેશન (ફોર સ્ટે) નં.૧ ઓફ ૨૦૧૯

ઈન

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.૬૫૬ ઓફ ૨૦૧૯

મંજૂરી અને સહી માટેઃ

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તી શ્રી વિક્રમનાથ
અને
માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી એ.જે. શાસ્ત્રી

==

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા
૨	પત્રકારને રીફર કરવામાં આવશે કે નહીં?	હા
૩	શું માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની ખરી નકલ જોવા માંગે છે?	હા
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના

===

સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા

વિરુદ્ધ

રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ પ્રા. લિ.

===

ઉપસ્થિતિઃ

અપીલકર્તા તરફે શ્રી બિજુ નાયર (૫૭૦૩)

પ્રતિવાદીઓ તરફે શ્રી અશોક એલ શાહ (૭૩૭)

===

કોરમઃમાનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તી શ્રી વિક્રમનાથ

અને
માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી એ.જે. શાસ્ત્રી

તારીખઃ૧૩/૧૧/૨૦૧૯

સામાન્ય મૌખિક ચુકાદો

(પરઃમાનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તી શ્રી વિક્રમનાથ)

૧. રાજકોટ સ્થિત સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાની કોમર્શિયલ બ્રાન્ચે, સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૩૮૯૦/૨૦૧૭ માં વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૬.૧૧.૨૦૧૮ ના ચુકાદા અને હુકમની સાચીતા પર હુમલો કરતી આ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ દાખલ કરેલ છે કે જેના દ્વારા સદર અરજી મંજૂર

કરવામાં આવી છે અને બેંકને ટાઇટલ ડીડ્સ (માલિકીના દસ્તાવેજો) મુક્ત કરવાનો અને રિટ અરજદારો (અહીંના સામાવાળા(ઓ)) ને નો ડ્યુઝ સર્ટિફિકેટ જારી કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે. ચુકાદાના ફકરા ૫૯ અને ૬૦ માં સમાવિષ્ટ તેનો અમલી ભાગ નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે:

> *"૫૯. ઉપરોક્ત કારણોસર, આ રિટ-અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે. સામાવાળા બેંકને રિટ-અરજદાર નં. ૨ અને ૩ ની સ્થાવર મિલકતો એટલે કે સબ-પ્લોટ નં. ડી/૩૦.૨, આર.એસ. નં. ૪૨૯, ૪૩૨-૪૩૪, ૪૪૫ અને ૬૫૪પી, પ્લોટ નં. ડી/૩૦પી એફ.પી. નં. ૧૨૧પી, ટી.પી.એસ. ૦૨ શીટ નં. ૧૭૬ ઇન્દ્રપ્રસ્થ નગર, ઇન્દ્રપ્રસ્થ મેઈન રોડ, રાજકોટ ના ટાઇટલ-ડીડ્સ મુક્ત કરવાનો અને ન્યાયના હિતમાં અરજદારોને નો ડ્યુ સર્ટિફિકેટ જારી કરવાનો પણ નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.*
>
> *૬૦. સામાવાળા બેંક હુકમની રિટ મળ્યાની તારીખથી ૩૦ દિવસના સમયગાળામાં રજિસ્ટ્રાર ઓફ કંપનીઝના રેકોર્ડમાંથી પોતાનો બોજો મુક્ત કરવા માટે જરૂરી પગલાં પણ લેશે."*

૨. મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ, કે જે ધ કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ ની જોગવાઈઓ હેઠળ સંસ્થાપિત કંપની છે, તેણે શ્રી રમણીકલાલ ચકુભાઈ ભાલારા અને શ્રીમતી રસીલાબેન રમણીકલાલ ભાલારા, કે જેમણે રાજકોટમાં સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા (કોમર્શિયલ બ્રાન્ચ) ની તરફેણમાં

જામીનદારો તરીકે સ્થાવર મિલકતોનું ઇક્વિટેબલ મોર્ટગેજ ઊભું કર્યું હતું, તેઓની સાથે નીચે મુજબની દાદ માટે અરજ કરતી સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૩૮૯૦/૨૦૧૭ દાખલ કરી હતી:-

"(એ) આપ નામદાર સામાવાળાને અરજદાર નં. ૨ અને ૩ ની સ્થાવર મિલકત એટલે કે સબ પ્લોટ નં. ડી/૩૦.૨, આર.એસ. નં. ૪૨૯, ૪૩૨-૪૩૪, ૪૪૫ અને ૬૫૪પી, પ્લોટ નં. ડી/૩૦પી એફ.પી. નં. ૧૨૧પી, ટી.પી.એસ. ૦૨ શીટ નં. ૧૭૬ ઇન્દ્રપ્રસ્થ નગર, ઇન્દ્રપ્રસ્થ મેઈન રોડ, રાજકોટ ના ટાઇટલ ડીડ્સ મુક્ત કરવાનો નિર્દેશ આપતી મેન્ડેમસ ની રિટ, હુકમ અથવા કોઈ યોગ્ય નિર્દેશ જારી કરવા અને ન્યાયના હિતમાં અરજદારોને જારી કરવા મહેરબાની કરશો.

(બી) આપ નામદાર સામાવાળાને ન્યાયના હિતમાં ૩૦ દિવસની નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં રજિસ્ટ્રાર ઓફ કંપનીઝના રેકોર્ડમાંથી પોતાનો બોજો મુક્ત કરવા માટે તમામ જરૂરી પગલાં લેવાનો નિર્દેશ આપતી મેન્ડેમસ ની રિટ, હુકમ અથવા કોઈ યોગ્ય નિર્દેશ જારી કરવા મહેરબાની કરશો.

(સી) આપ નામદાર આ અરજી દાખલ કરવા, સુનાવણી અને આખરી નિકાલ પડતર હોય તે દરમિયાન અરજીના અંતિમ પરિણામને આધીન રહીને સામાવાળાને સબ પ્લોટ નં. ડી/૩૦.૨, આર.એસ. નં. ૪૨૯, ૪૩૨-૪૩૪, ૪૪૫ અને ૬૫૪પી, પ્લોટ નં. ડી/૩૦પી એફ.પી. નં.

૧૨૧પી, ટી.પી.એસ. ૦૨ શીટ નં. ૧૭૬ ઈન્દ્રપ્રસ્થ નગર, ઈન્દ્રપ્રસ્થ મેઈન રોડ, રાજકોટ ના સંબંધમાં ટાઇટલ ડીડ્સ અરજદાર અથવા કો-ઓપરેટિવ બેંક ઓફ રાજકોટને સોંપવાનો નિર્દેશ આપવા મહેરબાની કરશો.

(ડી) આપ નામદાર ન્યાયના હિતમાં યોગ્ય લાગે તેવા અન્ય અને વિશેષ હુકમો પસાર કરવા મહેરબાની કરશો."

૩. રિટ અરજદારોના જણાવ્યા મુજબ, તેઓ સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓથી સંતુષ્ટ ન હતા અને લોન સુવિધાઓની શર્તો પણ બોજારૂપ બની રહી હતી, તેથી તેઓએ કો-ઓપરેટિવ બેંક ઓફ રાજકોટ સાથે વ્યવહાર કરવાનું નક્કી કર્યું જેણે તેમને લોન સુવિધાઓ પૂરી પાડવા માટે સંમતિ આપી. ૦૪.૦૮.૨૦૧૬ ના રોજ, કો-ઓપરેટિવ બેંક ઓફ રાજકોટે આરટીજીએસ મારફતે રિટ અરજદારોની બાકી રહેલી સંપૂર્ણ રકમ સામાવાળા સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (અહીંના અપીલકર્તા) ના ખાતામાં જમા કરી અને આ રીતે સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા, કોમર્શિયલ બ્રાન્ચ, રાજકોટ પાસેથી મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ દ્વારા લેવામાં આવેલી લોનને સંપૂર્ણપણે સંતોષી દીધી. ૦૯.૦૮.૨૦૧૬ ના રોજ, કો-ઓપરેટિવ બેંક ઓફ રાજકોટે લેખિતમાં સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા, કોમર્શિયલ બ્રાન્ચ, રાજકોટને નો ડ્યુઝ સર્ટિફિકેટ જારી કરવા અને રિટ અરજદારોની મિલકતની ફાઈલો સોંપવા વિનંતી કરી કારણ કે તેણે સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાને તેની તમામ બાકી રકમ

ચૂકવીને લોન ખાતું પોતાના હસ્તક લીધું હતું. ૨૦.૦૮.૨૦૧૬ ના રોજ, સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા, કોમર્શિયલ બ્રાન્ચ, રાજકોટે રિટ અરજદારોને નો ડ્યુઝ સર્ટિફિકેટ જારી કર્યું. જો કે, સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા, કોમર્શિયલ બ્રાન્ચ, રાજકોટે તારીખ ૦૬.૦૯.૨૦૧૬ ના પત્ર મારફતે ધ ઇન્ડિયન કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટ, ૧૮૭૨ (જે હવે પછી "સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૧૭૧ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને ટાઇટલ ડીડ્સ પરત કરવાનો ઇનકાર કર્યો અને ટાઇટલ ડીડ્સ રોકી રાખવા માટે પોતાના સામાન્ય લિયન ના અધિકારનો દાવો કર્યો કારણ કે અન્ય કંપની એટલે કે મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઇબર્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડની જવાબદારીઓ ચૂકવવામાં આવી ન હતી. ટાઇટલ ડીડ્સ મુક્ત ન કરવા માટેનું કારણ ચોક્કસ રીતે સમજવા માટે તારીખ ૦૬.૦૯.૨૦૧૬ ના પત્રની વિગતો નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવી છે:

> *"કૃપા કરીને અમારા વિવિધ પત્રો નં. ૧૬૧, ૩૩૩ અને ૩૩૮ તારીખ ૨૧.૦૬.૨૦૧૬, ૦૨.૦૮.૨૦૧૬ અને ૦૩.૦૮.૨૦૧૬ ના સંદર્ભે જુઓ કે જે રજિસ્ટર્ડ પોસ્ટ એડી સાથે મોકલવામાં આવ્યા હતા અને તમારા દ્વારા યોગ્ય રીતે સ્વીકારવામાં આવ્યા છે. અમે શ્રી રમણીકભાઈ ચકુભાઈ ભાલારા અને શ્રીમતી રસીલાબેન રમણીકભાઈ ભાલારાના નામે રહેલી કોલેટરલ મિલકત કે જે મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને ગીરો મૂકવામાં આવી છે તેને મુક્ત કરવાની અમારી અસમર્થતા વિશે સ્પષ્ટપણે ઉલ્લેખ કર્યો છે, કારણ કે ધ કો–ઓપરેટિવ બેંક ઓફ*

રાજકોટ લિમિટેડ દ્વારા સદર હસ્તગત કરવામાં આવેલ છે.

૨. આ બાબતમાં અમારે આગળ સલાહ આપવાની છે કે બેંકને મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ પ્રાઈવેટ લિમિટેડના તમામ લેણાં ચૂકવ્યા પછી પણ, અમે શ્રી રમણીકભાઈ ચકુભાઈ ભાલારા અને શ્રીમતી રસીલાબેન રમણીકભાઈ ભાલારાના નામે રહેલી કોલેટરલ મિલકત મુક્ત કરીશું નહીં કારણ કે યોગ્ય સત્તાધિકારીએ નીચે મુજબ અભિપ્રાય આપ્યો છે:–

"મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડની જવાબદારીઓ ચૂકવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી ટાઇટલ ડીડ્સ રોકી રાખવા માટે બેંક તેના સામાન્ય લિયનના અધિકારનો દાવો કરી શકે છે."

૩. શ્રી રમણીકભાઈ ચકુભાઈ ભાલારા મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (અમારી પાસેનું એનપીએ ખાતું) સાથે ડિરેક્ટર–કમ–ગેરંટર તરીકે સંકળાયેલા હોવાને ધ્યાનમાં રાખીને શ્રી રમણીકભાઈ ચકુભાઈ ભાલારા અને શ્રીમતી રસીલાબેન રમણીકભાઈ ભાલારાના નામની કોલેટરલ મિલકત મુક્ત કરવામાં આવતી નથી. બેંકે મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડના ડિરેક્ટરો, ગેરંટરો અને ગીરો મૂકનારાઓ સામે પોતાના લેણાંની વસૂલાત માટે ડીઆરટી–II, અમદાવાદ સમક્ષ કાનૂની કાર્યવાહી પહેલેથી જ શરૂ કરી દીધી છે.

૪. શ્રી રમણીકભાઈ ચકુભાઈ ભાલારા અને શ્રીમતી રસીલાબેન રમણીકભાઈ ભાલારાની મિલકત મુક્ત કરવામાં આવશે નહીં તેથી, અમે અમારા તારીખ ૦૩.૦૯.૨૦૧૬ ના ઈ–મેલ મારફતે અગાઉ સલાહ

આપ્યા મુજબ તમને રિલીઝ ડીડમાં યોગ્ય સુધારો કરવાની સલાહ આપીએ છીએ."

૪. રિટ અરજદારોએ ત્યારબાદ તેમના વકીલ મારફતે મદદનીશ જનરલ મેનેજર, સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા, કોમર્શિયલ બ્રાન્ચ, રાજકોટને સંબોધીને તારીખ ૧૪.૦૯.૨૦૧૬ ની કાનૂની નોટિસ આપી હતી, જેમાં બેંકને ટાઇટલ ડીડ્સ પરત કરવાની વધુ એક તક આપવામાં આવી હતી કે જેના માટે તેમના મત મુજબ તેઓ કાયદેસર રીતે હકદાર હતા, અને સદર નોટિસ મળ્યાના ૭ દિવસની અંદર આમ કરવામાં નિષ્ફળ જશે તો, સલાહ મુજબ સિવિલ અને ક્રિમિનલ બંને યોગ્ય કાનૂની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવશે. કાનૂની નોટિસના ફકરા ૭ અને ૮ નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે:

"(૭) મારા અસીલોએ બેંક અને તેના જવાબદાર અધિકારીઓ સામે, સિવિલ કાયદા હેઠળ તેમજ ધ ઈન્ડિયન પીનલ કોડ ની વિવિધ જોગવાઈઓ હેઠળ યોગ્ય કાર્યવાહી શરૂ કરી હોત, જો કે, તમને વધુ એક અને છેલ્લી તક આપવા માટે, મારા અસીલોએ મને તમને જણાવવા સૂચના આપી છે, જે હું આથી કરું છું, કે સબ પ્લોટ નં. ડી/૩૦.૨, આર.એસ. નં. ૪૨૯, ૪૩૨-૪૩૪, ૪૪૫ અને ૬૫૪પી, પ્લોટ નં. ડી/૩૦પી એફ.પી. નં. ૧૨૧પી, ટી.પી.એસ. ૦૨ શીટ નં. ૧૭૬ ઈન્દ્રપ્રસ્થ નગર, ઈન્દ્રપ્રસ્થ મેઈન રોડ, રાજકોટ ખાતેની મિલકતના માલિકીના દસ્તાવેજો આ નોટિસ તમને મળ્યાના સાત દિવસની અંદર

મારા અસીલોને પરત કરો, જેમાં નિષ્ફળ જતાં મારા અસીલો સિવિલ તેમજ ક્રિમિનલ બંને કાનૂની કાર્યવાહીઓ શરૂ કરી શકે છે, જેની તેઓને સલાહ મળી શકે છે અને તેના ખર્ચ અને પરિણામો માટે તમે સંપૂર્ણપણે જવાબદાર રહેશો.

(૮) તમારા અપ્રમાણિક, અનૈતિક અને ગેરકાયદેસર અભિગમના કારણે આ નોટિસ આપવી જરૂરી બની હોવાથી તમે મારા અસીલોને આ નોટિસનો ખર્ચ પણ ભોગવશો અને ચૂકવશો જેની પણ કૃપા કરીને નોંધ લેવી."

૫. સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા, સ્ટ્રેસ્ડ એસેટ્સ મેનેજમેન્ટ બ્રાન્ચ, અમદાવાદે તેના નાયબ જનરલ મેનેજર મારફતે સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૭૧ માં સમાવિષ્ટ તેના સામાન્ય લિયનના અધિકારનો ઉપયોગ કરવાના પોતાના વલણનો પુનરોચ્ચાર કર્યો અને વધુમાં જણાવ્યું કે જો કોઈ કાનૂની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવશે, તો તેનો રિટ અરજદારોના ખર્ચ અને પરિણામોના જોખમે મુકાબલો કરવામાં આવશે. તેને ચોકસાઈપૂર્વક નોંધવા માટે નાયબ જનરલ મેનેજર દ્વારા ૨૯.૦૯.૨૦૧૬ ના રોજ આપવામાં આવેલા જવાબમાં દર્શાવેલા કારણો નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે:-

"મથાળા હેઠળની બાબતમાં તમારા અસીલો (૧) મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (૨) શ્રી રમણીકભાઈ ચકુભાઈ ભાલારા (૩) શ્રીમતી રસીલાબેન રમણીકભાઈ ભાલારા વતી તમારી તારીખ

૧૪.૦૯.૨૦૧૬ ની કાનૂની નોટિસનો સંદર્ભ જુઓ.

આ સંદર્ભમાં, અમારે સલાહ આપવાની છે કે મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઇબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડનું ખાતું એનપીએ બન્યા પછી બેંકના લેણાંના નિરાકરણ અને વસૂલાત માટે ૦૮.૦૮.૨૦૧૬ ના રોજ એસબીઆઈ, કોમર્શિયલ બ્રાન્ચ, રાજકોટથી અમારી સ્ટ્રેસ્ડ એસેટ્સ મેનેજમેન્ટ બ્રાન્ચ, અમદાવાદ ખાતે તબદીલ કરવામાં આવ્યું છે. તેથી, અમારે તમને નીચે મુજબ સલાહ આપવાની છે:-

(૧) કે તમારા અસીલ શ્રી રમણીકભાઈ સી. ભાલારા અને શ્રીમતી રસીલાબેન રમણીકભાઈ ભાલારાએ મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી ક્રેડિટ સુવિધાઓ માટે અમારી એસબીઆઈ, કોમર્શિયલ બ્રાન્ચ, રાજકોટના ગેરંટર તરીકેની તેમની જવાબદારી સુરક્ષિત કરવા માટે સબ પ્લોટ નં. ડી/૩૦-૨ રેવેન્યુ સર્વે નં. ૪૨૯, ૪૩૨, ૪૩૩, ૪૩૪, ૪૪૫ અને ૬૫૪પી ઓફ ગુજરાત હાઉસિંગ પ્લોટ નં. ડી/૩૦/પી એફ.પી. નં. ૧૨૧પી ટી.પી.એસ. ૦૨ શીટ નં. ૧૭૬ (કુલ બિલ્ટ અપ એરિયા ૨૪૧.૯૦ ચો.મી.) ઇન્દ્રપ્રસ્થ નગર, ઇન્દ્રપ્રસ્થ મેઈન રોડ, રાજકોટ ખાતેની તેમની ભાડાપટ્ટાની જમીન અને તેના પર ઊભી રહેલી ઇમારતના ટાઇટલ ડીડ્સ જમા કરીને ઇક્વિટેબલ મોર્ટગેજ મારફતે ગીરો મૂક્યા હતા, જેની સલાહ તમારા અસીલ મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને અમારી એસબીઆઈ કોમર્શિયલ બ્રાન્ચ, રાજકોટ દ્વારા તારીખ ૦૬.૦૯.૨૦૧૬ ના પત્ર નં.

એસબીઆઈ/૨૦૧૬-૧૭/૪૪૬ મારફતે પહેલેથી જ આપવામાં આવી છે.

(૨) કે અમારી બેંકે ડેટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ-II, અમદાવાદ સમક્ષ રિકવરી દાવો દાખલ કર્યો છે (ઓએ નં. ૫૭૫/૨૦૧૬ એસબીઆઈ વિરુદ્ધ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ અને અન્ય) જેમાં તમારા અસીલ શ્રી રમણીકલાલ સી. ભાલારાને પણ પ્રતિવાદી નં. ૧ કંપનીને આપેલ ધિરાણના ડિરેક્ટર અને વ્યક્તિગત ગેરંટર તરીકેની તેમની ક્ષમતામાં દાવા દાખલ કરવાની તારીખે રૂ. ૪૩,૩૮,૬૫,૬૮૮.૦૭ (રૂપિયા તેંતાલીસ કરોડ આડત્રીસ લાખ પાંસઠ હજાર છસો અઠ્યાસી અને સાત પૈસા પૂરા) ની રકમના બેંકના લેણાંની વસૂલાત માટે પ્રતિવાદી નં. ૨ તરીકે પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યા છે.

(૩) માનનીય ડીઆરટી-II અમદાવાદ સમક્ષ પડતર રિકવરી દાવામાં મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ અને અન્ય પાસેથી બેંકના લેણાંની વસૂલાત માટે અમારી બેંક સંપૂર્ણ રીતે સુરક્ષિત ન હોવાથી, તેથી, અમારી બેંક દ્વારા ધ ઈન્ડિયન કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૧૭૧ માં સમાવિષ્ટ તેના સામાન્ય લિયનના અધિકારનો ઉપયોગ કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું છે અને સદર મિલકતના સંદર્ભમાં ટાઇટલ ડીડ્સ મુક્ત ન કરવાનું અને સદર સંયુક્ત માલિકીની સ્થાવર મિલકતમાં શ્રી રમણીકલાલ સી. ભાલારાના હિસ્સાના સંદર્ભમાં બેંકના લેણાંની વસૂલાત માટે પડતર દાવામાં ચુકાદા પહેલા જપ્તી માંગવાનું પણ નક્કી કરવામાં આવ્યું છે.

(૪) કેસની ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, તારીખ ૧૪.૦૯.૨૦૧૬ ની કાનૂની નોટિસના ફકરા ૫ માં જણાવેલ હકીકતોનો ઈનકાર કરવામાં આવે છે અને જો આ સંદર્ભમાં અમારી બેંક સામે કોઈ કાનૂની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવે, તો તેનો તમારા અસીલોના ખર્ચ અને પરિણામોના જોખમે મુકાબલો કરવામાં આવશે, જેની, કૃપા કરીને નોંધ લો અને તમારા અસીલોને તે મુજબ સલાહ આપો."

૬. ઉપરોક્તથી વ્યથિત થઈને, રિટ અરજદારો સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૩૮૯૦/૨૦૧૭ દાખલ કરીને ભારત ના સંવિધાન ના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ આ અદાલત સમક્ષ આવ્યા હતા.

૭. એવું જણાય છે કે કોઈ તથ્યલક્ષી વિવાદો ન હતા અને અરજીમાં સંકળાયેલો એકમાત્ર કાનૂની પ્રશ્ન એ હતો કે શું સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૭૧ હેઠળ પોતાના લિયનના અધિકારનો ઉપયોગ કરી શકે છે. સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાએ નોટિસ બજાવ્યા હોવા છતાં વિદ્વાન સિંગલ જજ સમક્ષ હાજર ન રહેવાનું પસંદ કર્યું. આ બાબતની એકતરફી સુનાવણી કરવામાં આવી હતી અને વિદ્વાન સિંગલ જજ એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હતા કે સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા, કોમર્શિયલ બ્રાન્ચ, રાજકોટને સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૭૧ હેઠળ લિયનના અધિકારનો દાવો કરવાનો કોઈ અધિકાર ન હતો. વિદ્વાન સિંગલ જજે તેમના તારીખ ૨૬.૧૧.૨૦૧૮ ના ચુકાદામાં આ મુદ્દા પરના કાયદાની વિગતવાર ચર્ચા કરી હતી અને કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં એવા

નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હતા કે સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા રિટ અરજદાર નં. ૨ અને ૩ ની સ્થાવર મિલકતોના ટાઇટલ–ડીડ્સ રોકી રાખવામાં વાજબી ન હતી. તદનુસાર, રિટ અરજી મંજૂર કરી અને સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાને ટાઇટલ–ડીડ્સ પરત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો.

૮. વિદ્વાન સિંગલ જજના ઉપરોક્ત ચુકાદાથી વ્યથિત થઈને, હાલની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ અમારી સમક્ષ છે.

૯. અમે અપીલકર્તા તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી બિજુ એ નાયર અને સામાવાળા(ઓ) નં. ૧, ૨ અને ૩ નું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વિદ્વાન વકીલ શ્રી અશોક એલ શાહને સાંભળ્યા છે.

૧૦. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી નાયરે વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદા અને હુકમની સાચીતા પર હુમલો કરતી બહુવિધ દલીલો આગળ ધરી છે. પેપર બુકના પાના ઓ, પી, ક્યુ અને આર પર ફકરા ૮ માં ખાસ કરીને, પેટા–ફકરા (બી) થી (એચ) માં કારણો દર્શાવવામાં આવ્યા છે. સદર નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે:

> *"(બી) માનનીય સિંગલ જજે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૩૮૯૦/૨૦૧૭ મંજૂર કરવામાં ભૂલ કરી છે એવું અવલોકન કરીને કે જ્યારે લેણદારે ચોક્કસ વ્યવહારને સુરક્ષિત કરવા માટે ટાઇટલ ડીડ્સ*

જમા કરાવ્યા હોય, ત્યારે બેંક એવું વલણ અપનાવી શકે નહીં કે અન્ય લોનની રકમમાં બાકી રહેલ રકમ માટે ટાઇટલ ડીડ્સ રોકી રાખે.

(સી) ઉપરોક્ત ગેરંટી દસ્તાવેજો અને ગીરો દસ્તાવેજોના શબ્દો પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદાર નં. ૨ અને ૩ નો ઈરાદો માત્ર સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ ની જવાબદારીને આવરી લેવા માટે જ ટાઇટલ ડીડ્સ પર સિક્યોરિટીના અવકાશને મર્યાદિત કરવાનો ન હતો. બીજી બાજુ તેમનો ઈરાદો અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિને આપવામાં આવેલી લોનના સંબંધમાં જવાબદારીઓ સહિત અપીલકર્તા પ્રત્યે સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ અને ૩ ની અન્ય તમામ જવાબદારીઓને સુરક્ષિત કરવાનો હતો.

(ડી) માનનીય સિંગલ જજે ગેરંટી દસ્તાવેજો અને મોર્ટગેજ કન્ફર્મેશન લેટરમાં તેઓએ કરેલા ચોક્કસ કરારોના સંદર્ભમાં અરજદાર નં. ૨ અને ૩ ની જવાબદારીની તપાસ કરી નથી, કે જે ધ ઈન્ડિયન કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૧૭૧ હેઠળ વિપરીત કરાર તરીકે કામ કરશે અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના સિન્ડિકેટ બેંક વિરુદ્ધ વિજય કુમાર અને અન્ય ના કેસમાં આપેલા ચુકાદાના અર્થમાં પણ આવશે.

(ઇ) માનનીય સિંગલ જજે એવું તારણ ન કાઢીને ભૂલ કરી છે કે ચોક્કસ કલમો એટલે કે તારીખ ૦૩-૧૧-૨૦૦૮ ની ગેરંટીની કલમ નં. ૭, ૧૩ અને ૧૫ ધ ઈન્ડિયન કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૧૭૧ ના અર્થમાં વિપરીત કરાર તરીકે કામ કરશે.

(એફ) માનનીય સિંગલ જજ એ સમજવામાં નિષ્ફળ ગયા છે કે

અરજદારોએ તેમની જવાબદારીઓનું સમાધાન માત્ર ૦૪-૦૮-૨૦૧૬ ના રોજ કર્યું છે, એટલે કે અપીલકર્તા બેંક દ્વારા ધ સરફેસી એક્ટ, ૨૦૦૨ હેઠળ ૦૧-૦૭-૨૦૧૬ ના રોજ ડિમાન્ડ નોટિસ જારી કરવામાં આવ્યાના ઘણા સમય પછી અને અપીલકર્તા દ્વારા ડીઆરટી II, અમદાવાદ સમક્ષ ૨૬-૦૭-૨૦૧૬ ના રોજ વસૂલાત માટે દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે ૦૬-૦૯-૨૦૧૬ ના રોજ અરજદારોને તેમની મિલકતોની વિગતો જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો જેનું તેઓએ પાલન કર્યું ન હતું અને તેથી તેઓ પહેલાથી જ મુખ્ય ઋણ લેનારના જૂતામાં પ્રવેશી ચૂક્યા હતા અને મુખ્ય ઋણ લેનાર અને ગેરંટર વચ્ચેનો દ્વિભાજન હવે અસ્તિત્વમાં નથી.

(જી) માનનીય સિંગલ જજ એ સમજવામાં નિષ્ફળ ગયા છે કે ગેરંટરોની જવાબદારી મુખ્ય ઋણ લેનારની જવાબદારી સાથે સહ-વિસ્તૃત છે અને એકવાર લોન પાછી ખેંચી લેવામાં આવે પછી મુખ્ય ઋણ લેનાર અને ગેરંટર વચ્ચેનું દ્વિભાજન અસ્તિત્વમાં રહેતું નથી અને મુખ્ય ઋણ લેનાર સામે લેણદારને ઉપલબ્ધ દરેક આશરો ગેરંટરો સામે પણ ઉપલબ્ધ રહેશે જાણે કે તેઓ મુખ્ય ઋણ લેનાર હોય.

(એચ) માનનીય સિંગલ જજે, તેથી, અપીલકર્તાને સામાવાળા(ઓ) ની તરફેણમાં વિવાદમાં રહેલી સદર મિલકતના સંદર્ભમાં ટાઇટલ ડીડ્સ મુક્ત કરવાનો અને તેના પરનો બોજો મુક્ત કરવાનો નિર્દેશ આપીને ગંભીર અને સ્પષ્ટ ભૂલો કરી છે. તેથી, વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ થવાપાત્ર છે."

૧૧. શ્રી નાયરની દલીલનો મુખ્ય ભાર એ.આઇ.આર. ૧૯૯૨ સુપ્રીમ કોર્ટ ૧૦૬૬ માં નોંધાયેલ સિન્ડિકેટ બેંક વિરુદ્ધ વિજય કુમાર અને અન્ય ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખે છે. તેમણે વધુમાં વિવિધ હાઈકોર્ટના નીચે વિગતવાર વર્ણવેલ અન્ય ચાર ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે:

(i) સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા, કોટાગિરી બ્રાન્ચ વિરુદ્ધ ચોક્કલિંગમ અને અન્ય ના કેસમાં મદ્રાસ હાઈકોર્ટ દ્વારા સી.આર.પી. (એનપીડી) નં. ૩૦૧૯/૨૦૦૭ અને એમ.પી. નં. ૧/૨૦૦૭ માં આપવામાં આવેલ તારીખ ૧૦.૦૧.૨૦૦૮ નો ચુકાદો.

(ii) સાધના ગુપ્તા અને અન્ય વિરુદ્ધ આર.સી. ગુપ્તા અને અન્ય ના કેસમાં દિલ્હી હાઈકોર્ટ દ્વારા સીએસ (ઓએસ) નં. ૧૭૩૧/૨૦૦૧ માં આઇએ નં. ૮૦૯૨/૨૦૦૧ માં આપવામાં આવેલ તારીખ ૧૦.૦૮.૨૦૦૯ નો ચુકાદો.

(iii) નયાબુદ્દીન વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય ના કેસમાં કલકત્તા હાઈકોર્ટ દ્વારા ડબલ્યુ.પી. નં. ૨૧૧૧ (ડબલ્યુ)/૨૦૧૪ માં આપવામાં આવેલ તારીખ ૧૪.૧૦.૨૦૧૫ નો ચુકાદો.

(iv) નાગેન્દ્ર પ્રસાદ વિરુદ્ધ ધ મેનેજર, સ્ટેટ બેંક ઓફ મૈસુર અને અન્ય ના કેસમાં બેંગ્લોર સ્થિત કર્ણાટક હાઈકોર્ટ દ્વારા રિટ પિટિશન નં. ૩૨૨૧૭/૨૦13 (જીએમ–આરઇએસ) માં આપવામાં આવેલ તારીખ ૧૮.૧૨.૨૦13 નો ચુકાદો.

૧૨. બીજી બાજુ, સામાવાળા(ઓ) નં. ૧, ૨ અને ૩ નું પ્રતિનિધિત્વ કરતા શ્રી શાહે રજૂઆત કરી હતી કે અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આગળ ધરવામાં આવેલી દલીલોમાં કોઈ દમ નથી. વિદ્વાન સિંગલ જજે આ બાબતના દરેક પાસાને ખૂબ જ વિગતવાર રીતે સમજાવ્યું છે અને કોઈ દખલગીરીની ખાતરી આપતું નથી. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા જે ચુકાદાઓ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તેની વર્તમાન કેસની હકીકતો સાથે કોઈ સમાનતા નથી. તમામ ચુકાદાઓ સ્પષ્ટ રીતે અલગ પાડી શકાય તેવા છે. શ્રી શાહે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૭૧ માત્ર તેમને જામીન આપવામાં આવેલ કોઈપણ માલ પર બેંકના લિયનનો સંદર્ભ આપે છે. કલમ ૧૭૧ માં આવતા 'માલ' શબ્દને ધ સેલ ઓફ ગુડ્સ એક્ટ, ૧૯૩૦ (જે હવે પછી "સદર ૧૯૩૦ અધિનિયમ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૨(૭) માં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે અને તે સ્થાવર મિલકતના ટાઇટલ ડીડ્સને આવરી લેતો નથી. ઉપરોક્તના આધારે, તેઓ રજૂઆત કરે છે કે સદર ૧૮૭૨ અધિર્નિયમ ની કલમ ૧૭૧ વત માન કેસમાં કોઈ લાગુ પડશે નહીં અને ટાઇટલ ડીડ્સ રોકી રાખવાના તેના નિર્ણયના સમર્થનમાં અપીલકર્તા બેંકને કોઈ પણ રીતે લાભ કરશે નહીં. એવું પણ રજૂ કરવામાં આવે છે કે મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડની તરફેણમાં આપવામાં આવેલી લોનના સંદર્ભમાં સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ અને ૩ ની સ્થાવર મિલકતો પર નિર્વિવાદપણે કોઈ બોજો ન હતો. વધુમાં સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડમાં ડિરેક્ટર ન હતા કે તેને આપવામાં આવેલી લોન માટે ગેરંટર પણ ન

હતા. જે સ્થાવર મિલકત પર સામાન્ય લિયનના અધિકારનો દાવો કરવામાં આવી રહ્યો છે તે સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ અને ૩ ની સંયુક્ત માલિકીની છે અને, તેથી, જો સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ એ ડિરેક્ટર અને ગેરંટર તરીકે કોઈ દસ્તાવેજ પર સહી કરી હોય તો પણ, તે સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ ની મિલકતોને આવરી લેશે નહીં. ઉપરોક્ત તમામ રજૂઆતોના સમર્થનમાં, તેમણે નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે:

(i) આર.ડી. સક્સેના વિરુદ્ધ બલરામ પ્રસાદ શર્મા ના કેસમાં એ.આઈ.આર. ૨૦૦૦ સુપ્રીમ કોર્ટ ૨૯૧૨.

(ii) વિજયા બેંક અને અન્ય વિરુદ્ધ નવીન મિકેનાઈઝ્ડ કન્સ્ટ્રક્શન (પ્રાઈવેટ) લિમિટેડ અને અન્ય ના કેસમાં બેંગ્લોર સ્થિત કર્ણાટક હાઈકોર્ટનો એ.આઈ.આર. ૨૦૦૪ કાન્ટ ૧૯૯.

(iii) અલેખા સાહૂ વિરુદ્ધ પુરી અર્બન કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ અને અન્ય ના કેસમાં ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટ દ્વારા ડબલ્યુ.પી. (સી) નં. ૧૨૭૯૦/૨૦૦3 માં આપવામાં આવેલ તારીખ ૨૯.૦૪.૨૦૦૪ નો ચુકાદો.

(iv) દેવી ઈસ્પાત લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ ધ સેન્ટ્રલ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય ના કેસમાં કલકત્તા હાઈકોર્ટ દ્વારા ડબલ્યુ.પી. નં. ૪૮૫/૨૦૦૯ માં આપવામાં આવેલ તારીખ ૨૪.૦૮.૨૦૦૯ નો ચુકાદો.

૧૩. સંબંધિત વકીલોની દલીલોની ચર્ચા કરવા આગળ વધતા પહેલા, સદર

૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૭૧ ની જોગવાઈઓ કે જે "બેંકરોના સામાન્ય લિયનના અધિકાર" સાથે કામ કરે છે, સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૪૮ માં આપવામાં આવેલ 'બેઇલમેન્ટ' (bailment), 'બેઇલર' (bailor) અને 'બેઈલી' (bailee) ની વ્યાખ્યાઓ અને 'માલ' (goods) શબ્દને વ્યાખ્યાચિત કરતી સદર ૧૯૩૦ અધિનિયમ ની કલમ ૨(૭) ને પુનઃઉત્પાદિત કરવાની જરૂર છે. સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૭૧ નીચે મુજબ વંચાય છે:

> *"૧૭૧. બેંકરો, ફેક્ટરો, વ્હાર્ફિન્જરો, એટર્નીઓ અને પોલિસી–બ્રોકરોનું સામાન્ય લિયન.—બેંકરો, ફેક્ટરો, વ્હાર્ફિન્જરો, હાઈકોર્ટના એટર્નીઓ અને પોલિસી–બ્રોકરો, વિપરીત કરારની ગેરહાજરીમાં, ખાતાની સામાન્ય બાકી રકમ માટે જામીન તરીકે, તેમને બેઇલ કરવામાં આવેલ કોઈપણ માલ રોકી રાખી શકે છે; પરંતુ અન્ય કોઈ વ્યક્તિઓને આવી બાકી રકમ માટે જામીન તરીકે, તેમને બેઇલ કરવામાં આવેલ માલ રોકી રાખવાનો અધિકાર નથી, સિવાય કે તે અસર માટે કોઈ સ્પષ્ટ કરાર હોય. ૧ — બેંકરો, ફેક્ટરો, વ્હાર્ફિન્જરો, હાઈકોર્ટના એટર્નીઓ અને પોલિસી–બ્રોકરો, વિપરીત કરારની ગેરહાજરીમાં, ખાતાની સામાન્ય બાકી રકમ માટે જામીન તરીકે, તેમને બેઇલ કરવામાં આવેલ કોઈપણ માલ રોકી રાખી શકે છે; પરંતુ અન્ય કોઈ વ્યક્તિઓને આવી બાકી રકમ માટે જામીન તરીકે, તેમને બેઇલ કરવામાં આવેલ માલ રોકી રાખવાનો અધિકાર નથી, સિવાય કે તે*

અસર માટે કોઈ સ્પષ્ટ કરાર હોય."

સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૪૮ નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૧૪૮. 'બેઈલમેન્ટ', 'બેઈલર' અને 'બેઈલી' વ્યાખ્યાયિત. —'બેઈલમેન્ટ' એટલે કોઈ હેતુ માટે એક વ્યક્તિ દ્વારા બીજી વ્યક્તિને માલની સોંપણી, એવા કરાર પર કે જ્યારે હેતુ સિદ્ધ થાય, ત્યારે તેને પરત કરવામાં આવશે અથવા અન્યથા જે વ્યક્તિ તેને સોંપે છે તેના નિર્દેશો અનુસાર નિકાલ કરવામાં આવશે. જે વ્યક્તિ માલ સોંપે છે તેને 'બેઈલર' કહેવાય છે. જે વ્યક્તિને તે સોંપવામાં આવે છે તેને 'બેઈલી' કહેવાય છે."

સદર ૧૯૩૦ અધિનિયમ ની કલમ ૨ ની પેટા–કલમ (૭) નીચે મુજબ વંચાય છે:

"(૭) "માલ" એટલે કાર્યવાહી–યોગ્ય દાવાઓ અને નાણાં સિવાયની દરેક પ્રકારની જંગમ મિલકત; અને તેમાં સ્ટોક અને શેર, ઉગતો પાક, ઘાસ અને જમીન સાથે જોડાયેલ અથવા જમીનનો ભાગ હોય તેવી વસ્તુઓનો સમાવેશ થાય છે કે જે વેચાણ પહેલાં અથવા વેચાણના કરાર હેઠળ અલગ કરવા માટે સંમત હોય."

૧૪. અરજીમાં ઉઠાવેલું પ્રથમ કારણ (ફકરો ૮(બી)) એ છે કે વિદ્વાન સિંગલ જજે એવું ઠરાવવામાં ભૂલ કરી છે કે ચોક્કસ વ્યવહારને સુરક્ષિત કરવા માટે જમા

કરાવેલ ટાઇટલ–ડીડ્સનો ઉપયોગ અલગ લોનની રકમમાં બાકી રહેલ રકમને સુરક્ષિત કરવા માટે રોકી રાખી શકાય નહીં. વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, કંપની મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ કે જે અન્ય કંપની છે કે જેના લોન ખાતામાં બાકી રકમ હતી, તે તદ્દન અલગ એન્ટિટી છે અને માત્ર સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ ની ગેરંટી દ્વારા જ સુરક્ષિત હતી. આ કંપની મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોનને સુરક્ષિત કરવા માટે કોઈ ઇક્વિટેબલ મોર્ટગેજ ઊભું કરવામાં આવ્યું ન હતું. સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ ડિરેક્ટર કે ગેરંટર ન હતા અને મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોન સાથે તેમને કોઈ લેવાદેવા ન હતા. આવા સંજોગોમાં, આ કારણમાં કોઈ ગુણ નથી અને તેને નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૧૫. ફકરા ૮ માં સમાવિષ્ટ કારણો (સી), (ડી) અને (ઇ) એકબીજા સાથે જોડાયેલા છે અને, તેથી, તેમને એકસાથે લેવામાં આવે છે. રજૂઆત એ છે કે મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોનને સુરક્ષિત કરતી વખતે સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ અને ૩ દ્વારા એક્ઝિક્યુટ કરવામાં આવેલ તારીખ ૦૩.૧૧.૨૦૦૮ ની ગેરંટીની કલમ ૭, ૧૩ અને ૧૫ ની વિગતો સ્પષ્ટપણે આવરી લેશે કે સદર ટાઇટલ–ડીડ્સનો ઉપયોગ અન્ય કંપનીને આપવામાં આવતી અન્ય કોઈપણ લોનને સુરક્ષિત કરવા માટે પણ થઈ શકે છે અને, તેથી, સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ અને ૩ ની સ્થાવર મિલકતોના ટાઇટલ–ડીડ્સ રોકી રાખવામાં બેંક સાચી હતી. આ દલીલનો પણ કોઈ આધાર નથી.

તેનો ઉપયોગ સમજવા માટે કલમ ૭, ૧૩ અને ૧૫ નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવી છે:

કલમ નં. ૭

"આમાં સમાવિષ્ટ ગેરંટીને અસર આપવા માટે બેંક એ રીતે કાર્ય કરવા હકદાર રહેશે કે જાણે કે બેંકને ઉપર જણાવ્યા મુજબ તેમના દ્વારા ગેરંટી આપવામાં આવેલ તમામ ચૂકવણીઓ માટે ગેરંટરો મુખ્ય ઋણ લેનારા હોય."

કલમ નં. ૧૩

"ગેરંટરો બેંક દ્વારા માંગણી કરવામાં આવતા તરત જ બેંકમાં એવી રકમ અથવા જામીન અથવા વધુ રકમ અથવા જામીન જમા કરાવશે કે જે બેંક આ ગેરંટી હેઠળની તેમની જવાબદારીઓની યોગ્ય પરિપૂર્ણતા માટે જામીન તરીકે સમયાંતરે નિર્દિષ્ટ કરી શકે છે અને બેંકમાં જમા કરાવેલ કોઈપણ જામીન બેંક દ્વારા ગેરંટરોને વેચાણની વાજબી નોટિસ આપ્યા પછી વેચી શકાશે અને સદર રકમ અથવા જામીનોના વેચાણની ઉપજ બેંક દ્વારા સદર જવાબદારીઓ અને ગેરંટરો દ્વારા તેની બિન–પરિપૂર્ણતામાંથી ઉદ્‌ભવતી કોઈપણ જવાબદારીની સંતોષ માટે અથવા તેના તરફ વાપરી શકાશે."

કલમ નં. ૧૫

"ગેરંટરો આથી સંમત થાય છે અને પુષ્ટિ કરે છે કે બેંક આ પ્રસ્તુતો હેઠળ

ગેરંટરોની જવાબદારીની મુક્તિ અને સંતોષ તરફ ગેરંટરોના લાભ માટે અથવા કોઈપણ ખાતા માટે અથવા અન્યથા બેંક દ્વારા રાખવામાં આવેલ તમામ નાણાં સરભર કરવા, વાપરવા અથવા સેટ–ઓફ કરવા હકદાર રહેશે."

૧૬. કલમ ૭ નું અવલોકન સ્પષ્ટપણે ગેરંટરોને બેંકને તેમના દ્વારા 'ઉપર જણાવ્યા મુજબ' ગેરંટી આપવામાં આવેલ તમામ ચૂકવણીઓ માટે મુખ્ય ઋણ લેનાર તરીકે ગણવાના બેંકના અધિકારનો ઉલ્લેખ કરે છે. 'ઉપર જણાવ્યા મુજબ' શબ્દ સ્પષ્ટપણે મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોન સાથે સંબંધિત છે. ગેરંટીના દસ્તાવેજની સદર કલમ ૭ માં ક્યાંય એવો ઉલ્લેખ નથી કે અન્ય કોઈપણ કંપનીને આપવામાં આવેલી લોન પણ આ ગેરંટી દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે. વિવિધ કંપનીઓને આપવામાં આવતી દરેક લોન અલગ ગેરંટીના દસ્તાવેજ અને તે લોન કરારના નિયમો અને શર્તો દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે.

૧૭. કલમ ૧૩ નું અવલોકન એ પણ સ્પષ્ટ કરે છે કે ગેરંટરોની જવાબદારીઓએ બેંકને ગેરંટરની જવાબદારીઓની પરિપૂર્ણતા માટે કોઈપણ બાકી રકમ "આ ગેરંટી હેઠળ" વસૂલ કરવાનો અધિકાર પૂરો પાડ્યો હતો અને કોઈપણ રકમની આવી વસૂલાત બેંક દ્વારા "સદર જવાબદારીઓ" ના સંતોષ તરફ વાપરી શકાશે. જવાબદારીઓ સદર ગેરંટી અને મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોનના સંબંધમાં હશે અને અન્ય કોઈ કંપની માટે

નહીં.

૧૮. કલમ ૧૫ ગેરંટરોની એ પ્રતિબદ્ધતાનો સંદર્ભ આપે છે કે તેઓ બેંકને "આ પ્રસ્તુતો" હેઠળ જવાબદારીની મુક્તિ અને સંતોષ દ્વારા બેંક દ્વારા રાખવામાં આવેલા તમામ નાણાં સરભર કરવા, વાપરવા અથવા સેટ ઓફ કરવાનો અધિકાર આપીને સંમત થાય છે અને પુષ્ટિ કરે છે. આ ફરીથી મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોન સાથે સંબંધિત હશે અને અન્ય કોઈ કંપની માટે નહીં.

૧૯. આમ, ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, અમને એકબીજા સાથે જોડાયેલા ઉપરોક્ત ત્રણ કારણો (સી), (ડી) અને (ઈ) માં કોઈ તથ્ય જણાતું નથી અને તેથી તેઓને નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૨૦. જ્યાં સુધી સિન્ડિકેટ બેંક વિરુદ્ધ વિજય કુમાર અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં ચુકાદાના સંદર્ભની વાત છે કે જેનો કારણ (ડી) માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે, તે અલગ હકીકતો પર હતો અને મુખ્ય લોનના ગેરંટરે રકમને સુરક્ષિત કરવા માટે બે ફિક્સ ડિપોઝિટ રિસિપ્ટ્સ આપી હતી. તે એવો કેસ ન હતો કે જ્યાં લોન ખાતા માટે જામીન તરીકે આપવામાં આવેલ ટાઈટલ-ડીડ્સ અન્ય કંપનીની અન્ય લોનના સંબંધમાં તેના સામાન્ય લિયનના અધિકારનો દાવો કરતી બેંક દ્વારા રોકી રાખવામાં આવ્યા હોય. વધુમાં, સ્વીકૃત સ્થિતિ એ છે કે સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ ને મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને

આપવામાં આવેલી લોન સાથે કોઈ લેવાદેવા ન હતા. તેણી ડિરેક્ટર ન હતી કે સદર કંપનીને આપવામાં આવેલી લોન માટે ગેરંટર પણ ન હતી. તેથી, સદર ચુકાદો પણ વર્તમાન કેસમાં કોઈ લાગુ પડશે નહીં.

૨૧. ફકરા ૮ માં સમાવિષ્ટ કારણો (એફ) અને (જી) પણ એકબીજા સાથે જોડાયેલા છે અને, તેથી, તેમને એકસાથે લેવામાં આવે છે. એમાં કોઈ વિવાદ નથી કે ગેરંટરોનો દરજ્જો મુખ્ય ઋણ લેનાર જેવો હશે એકવાર લોન પાછી ખેંચી લેવામાં આવે અને મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોનના સંબંધમાં ધ સરફેસી એક્ટ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવે, પરંતુ તે બેંકને ટાઇટલ–ડીડ્સ રોકી રાખવાનો કોઈ અધિકાર આપશે નહીં એકવાર મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોન સંપૂર્ણપણે ચૂકવાઈ ગઈ હોય અને અન્ય અને અલગ કંપની કે જેની સાથે સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ ને કોઈ લેવાદેવા ન હતા તેના લોન ખાતામાં બાકી રકમ હોવાનો આક્ષેપ કરીને નો ડ્યુઝ સર્ટિફિકેટ જારી કરવામાં આવ્યું હોય. એકવાર મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડની લોન સંતોષાઈ ગઈ અને બેંક દ્વારા નો ડ્યુઝ સર્ટિફિકેટ જારી કરવામાં આવ્યું, પછી બેંક ટાઇટલ–ડીડ્સ રોકી રાખવામાં વાજબી ન હતી.

૨૨. જ્યાં સુધી ફકરા ૮ માં સમાવિષ્ટ કારણ (એચ) નો સંબંધ છે, ઉપર કરવામાં આવેલી ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો દૃઢ મત છે કે વિદ્વાન સિંગલ જજે યોગ્ય રીતે અરજી મંજૂર અને દસ્તાવેજો મુક્ત કરવા માટે નિર્દેશ આપ્યો.

૨૩. હવે અપીલકર્તા બેંકના વિદ્વાન વકીલ શ્રી નાયર દ્વારા જે કેસના કાયદા પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તેની વાત કરીએ તો, સિન્ડિકેટ બેંક વિરુદ્ધ વિજય કુમાર અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા અંગે અગાઉ ચર્ચા કરવામાં આવી છે કે તે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં કોઈ લાગુ પડતો નથી અને, તેથી, અપીલકર્તા બેંક માટે કોઈ મદદરૂપ નથી.

(એ) નાગેન્દ્ર પ્રસાદ વિરુદ્ધ ધ મેનેજર, સ્ટેટ બેંક ઓફ મૈસુર અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, તેમાંના અરજદાર નાગેન્દ્ર પ્રસાદ એક શ્રી વી.એસ. કૃષ્ણ મૂર્તિ અને તેમના પત્ની શ્રીમતી એમ.કે. ગીતાની તરફેણમાં સ્ટેટ બેંક ઓફ મૈસુર દ્વારા આપવામાં આવેલી લોનના સંબંધમાં ગેરંટર હતા. ત્યારબાદ, એવું કહેવાય છે કે અરજદાર નાગેન્દ્ર પ્રસાદે પ્રશ્નવાળી મિલકત ખરીદી લીધી હતી અને ખરીદેલ સદર મિલકતના સંદર્ભમાં, સ્ટેટ બેંક ઓફ મૈસુરે લોન આપી હતી અને તે પ્રક્રિયામાં, ટાઇટલ–ડીડ્સ સ્ટેટ બેંક ઓફ મૈસુરમાં જમા કરવામાં આવ્યા હતા. અરજદાર નાગેન્દ્ર પ્રસાદે સદર મિલકતની ખરીદી માટેની તેમની લોન ચૂકવી દીધી હોવાથી ટાઇટલ–ડીડ્સ પરત કરવા વિનંતી કરી. બેંકે સામાન્ય લિયનના અધિકારનો દાવો કરીને ટાઇટલ–ડીડ્સ રોકી રાખ્યા કારણ કે શ્રી વી.એસ. કૃષ્ણ મૂર્તિ અને તેમના પત્ની શ્રીમતી એમ.કે. ગીતાને આપવામાં આવેલી લોન ચૂકવવામાં આવી ન હતી. આવા સંજોગોમાં, કર્ણાટક હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું કે જ્યાં સુધી શ્રી વી.એસ. કૃષ્ણ મૂર્તિ અને તેમના પત્ની શ્રીમતી એમ.કે. ગીતા સામે બેંકના રિકવરી દાવામાં કે જેમાં રિકવરી ઓફિસર પહેલેથી જ મિલકતના વેચાણ

સાથે આગળ વધી રહ્યા હતા, ત્યાં સુધી સદર લોન તેના ઉપજમાંથી સંતોષાયા પછી જ ટાઇટલ–ડીડ્સ પરત કરવામાં આવશે. સદર ચુકાદા પર આધાર રાખી શકાય નહીં કારણ કે તે સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૭૧ ના કોઈપણ ભાગ સાથે કામ કરતો નથી અને માત્ર સદર કેસની હકીકતો પર જ હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

(બી) નયાબુદ્દીન વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, અપીલકર્તા નયાબુદ્દીને બેંકમાંથી લીધેલી હોમ લોનને સુરક્ષિત કરવા માટે ટાઇટલ–ડીડ્સ જમા કરાવ્યા હતા. જો કે, નયાબુદ્દીનના ભાઈ દ્વારા લેવામાં આવેલ કેશ ક્રેડિટ લિમિટને સુરક્ષિત કરવા માટે બેંક દ્વારા સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૭૧ હેઠળ સામાન્ય લિયનના અધિકારનો દાવો કરીને ટાઇટલ–ડીડ્સ રોકી રાખવામાં આવ્યા હતા. બેંક દ્વારા લેવામાં આવેલ બચાવ એ છે કે હોમ લોન ખાતું પણ સંપૂર્ણપણે ચૂકવવામાં આવ્યું ન હતું, તેથી, તેને ટાઇટલ–ડીડ્સ રોકી રાખવાનો અધિકાર હતો. આમ આ કેસમાં પણ વર્તમાન કેસની હકીકતો સાથે કોઈ સમાનતા નથી.

(સી) સાધના ગુપ્તા અને અન્ય વિરુદ્ધ આર.સી.ગુપ્તા અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, એક વિવાદ હતો કે શું પ્રતિવાદી નં. ૧ (આર.સી. ગુપ્તા) મિલકતના એકમાત્ર માલિક હતા જે એચયુએફ મિલકત હતી અથવા વાદીઓ (સાધના ગુપ્તા અને અન્ય) નો પણ સદર મિલકતમાં હિસ્સો હતો. એચયુએફ આર.સી. ગુપ્તા એન્ડ બ્રધર્સ દ્વારા લોન લેવામાં આવી હતી અને પ્રતિવાદી નં. ૧ આર.સી. ગુપ્તા બેંક સાથેના તમામ કાગળો પર સહી કરી રહ્યા હતા અને એકમાત્ર માલિક

હોવાની છાપ આપીને ટાઇટલ–ડીડ્સ જમા કરાવ્યા હતા. વાદી સાધના ગુપ્તા અને અન્ય લોકો મેસર્સ આર.સી. ગુપ્તા એન્ડ બ્રધર્સ એચયુએફ ના સભ્યો હોવાનો દાવો કરીને ટાઇટલ ડીડ્સ મુક્ત કરવાનો દાવો કર્યો હતો. દિલ્હી હાઈકોર્ટ દ્વારા વચગાળાની દાદ માટેની અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી અને તેનું એક કારણ એ હતું કે મિલકત સંપૂર્ણપણે આર.સી. ગુપ્તાની હતી કે જેમણે એવું રજૂઆત કરી હતી કે પછી એચયુએફ માં અન્ય સભ્યો હતા તે અંગે વિવાદ હતો. આમ, આ કેસ પણ વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં કોઈ લાગુ પડશે નહીં અને અપીલકર્તા બેંક માટે કોઈ મદદરૂપ નથી.

(ડી) સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા, કોટાગિરી બ્રાન્ચ વિરુદ્ધ ચોક્કલિંગમ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, કેટલાક ઋણ લેનારાઓ દ્વારા અલગ લોન લેવામાં આવી હતી અને માત્ર એટલા માટે કે એક લોન કે જેની સામે ટાઇટલ–ડીડ્સ જમા કરાવવામાં આવ્યા હતા તે ચૂકવાઈ ગઈ હતી, તે જ ઋણ લેનારાઓની અન્ય લોન સામે બાકી રકમ હોવાથી ટાઇટલ–ડીડ્સ પરત કરવાની વિનંતી નકારી કાઢવામાં આવી હતી ભલે અન્ય લોન ટાઇટલ–ડીડ્સ જમા કરીને સુરક્ષિત કરવામાં આવી ન હતી. આમ આ કેસમાં પણ વર્તમાન કેસની હકીકતો સાથે કોઈ સમાનતા નથી.

૨૪. હવે અમે સામાવાળા(ઓ) ના વિદ્વાન વકીલ શ્રી એ.એલ. શાહની દલીલો સાથે કામ કરીએ છીએ.

૨૫. વર્તમાન કેસની આપેલી હકીકતોમાં, જ્યાં સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ અને ૩

એ મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોનને સુરક્ષિત કરવા માટે તેમના દ્વારા ધારણ કરવામાં આવેલી સ્થાવર મિલકતના ટાઇટલ–ડીડ્સ જમા કરીને ઇક્વિટેબલ મોર્ટગેજ ઊભું કર્યું હતું, ત્યાં બેંક પાસે સદર ટાઇટલ–ડીડ્સને ત્યાં સુધી રોકી રાખવા માટે લિયન હશે જ્યાં સુધી મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોન ચૂકવવામાં ન આવે. આ લિયન સ્પષ્ટ કરાર દ્વારા છે કે જેમાં સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ અને ૩ એ બેંકની તરફેણમાં મોર્ટગેજ ઊભું કર્યું હતું. તેનો કોઈ ઇનકાર થઈ શકે નહીં કે જ્યાં સુધી મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોન સંતોષવામાં ન આવે અને મુક્ત કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી બેંકને ટાઇટલ–ડીડ્સ રોકી રાખવાનો અધિકાર હતો. જો કે, એકવાર મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોન મુક્ત થઈ જાય અને અપીલકર્તા બેંકે નો ડ્યુઝ સર્ટિફિકેટ જારી કરીને સદર મુક્તિ સ્વીકારી લીધી હોય, તો શું અન્ય કંપની મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડના લોન ખાતામાં બાકી રકમ હોવાના આધારે ટાઇટલ–ડીડ્સ રોકી રાખવા વાજબી કહી શકાય કે જેમાં માત્ર સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ ડિરેક્ટર અને ગેરંટર હતા પરંતુ અપીલકર્તા બેંકની તરફેણમાં કોઈ ઇક્વિટેબલ મોર્ટગેજ એક્ઝિક્યુટ કર્યું ન હતું. તે સ્વીકૃત હકીકત છે કે ગીરો મૂકવામાં આવેલી મિલકતો સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ અને ૩ ની સંયુક્ત માલિકીની હતી. વધુમાં, સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ અન્ય કંપની મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડના સંબંધમાં ગેરંટર કે ડિરેક્ટર ન હતા. તેણીને અન્ય કંપની સાથે કોઈ

લેવાદેવા ન હતા. સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ દ્વારા તેમની મિલકત પર કોઈપણ પ્રકારનો બોજો અથવા લિયન ઊભું કરવા માટે કોઈ સંમતિ ન હતી.

૨૬. કલમ ૧૭૧ નું ઝીણવટભર્યું વાંચન એ પૂરતું સ્પષ્ટ કરે છે કે બેંક ખાતાની સામાન્ય બાકી રકમ માટે જામીન તરીકે તેને બેઈલ કરવામાં આવેલ કોઈપણ માલ રોકી રાખવા હકદાર રહેશે. હવે આ ખાતાની સામાન્ય બાકી રકમ એ વ્યક્તિના સંબંધમાં હોવી જોઈએ કે જેણે તેને કોઈપણ માલ બેઈલ કર્યો હોય. સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ માં 'માલ' શબ્દની વ્યાખ્યા આપવામાં આવી નથી, જો કે, સદર ૧૯૩૦ અધિનિયમ ની કલમ ૨(૭) માં તેને વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે. અમે વ્યાખ્યા પહેલેથી જ પુનઃઉત્પાદિત કરી છે. સદર ૧૯૩૦ અધિનિયમ ની કલમ ૨(૭) નું સાદું વાંચન એ ખૂબ જ સ્પષ્ટ કરે છે કે 'માલ' શબ્દનો સંદર્ભ માત્ર અને માત્ર જંગમ મિલકતો અથવા અસ્કયામતોના સંબંધમાં છે અને સ્થાવર કોઈ પણ વસ્તુ નહીં. અન્યથા વિવિધ ડિક્શનરીઓમાં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ પણ 'માલ' શબ્દ સ્થાવર મિલકતોને આવરી લેતો નથી. પ્રમાણભૂત ડિક્શનરીઓમાં કેટલીક વ્યાખ્યાઓ નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવી છે:

ઓક્સફર્ડ એડવાન્સ્ડ લર્નર્સ ડિક્શનરી 'માલ' ને નીચે મુજબ વ્યાખ્યાયિત કરે છે:

"વેચવા માટે ઉત્પાદન કરવામાં આવતી વસ્તુઓ."

કેમ્બ્રિજ એકેડેમિક કન્ટેન્ટ ડિક્શનરી 'માલ' ને નીચે મુજબ વ્યાખ્યાયિત કરે છે:

“વેચાણ માટેની વસ્તુઓ, અથવા સંપત્તિ કે જેને ખસેડી શકાય છે.”

ચેમ્બર્સ ૨૧સ્ટ સેન્ચ્યુરી ડિક્શનરી 'માલ' ને નીચે મુજબ વ્યાખ્યાયિત કરે છે:

“વેચાણ માટેની વસ્તુઓ, વેપારનો માલ”.

બ્લેક્સ લો ડિક્શનરી, ૯મી આવૃત્તિ, 'માલ' ને નીચે મુજબ વ્યાખ્યાયિત કરે છે:

“નાણાં સિવાયની સ્પર્શ્ય અથવા જંગમ અંગત મિલકત ખાસ કરીને, વેપારની વસ્તુઓ અથવા વેપારના માલની વસ્તુઓ.”

૨૭. 'બેઇલમેન્ટ', 'બેઈલર' અને 'બેઈલી' સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૪૮ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત થયેલ છે. 'બેઇલમેન્ટ' એટલે કોઈ હેતુ માટે એક વ્યક્તિ દ્બારા બીજી વ્યક્તિને માલની સોંપણી અને એવા કરાર પર કે હેતુ સિદ્ધ થવા પર તે પરત કરવામાં આવશે અથવા અન્યથા કરાર મુજબ અથવા 'બેઈલર' ના નિર્દેશો મુજબ તેની સાથે વ્યવહાર થઈ શકે છે. જે નોંધવામાં આવ્યું છે તે એ છે કે 'માલ' તેમજ 'બેઇલમેન્ટ' બંને માત્ર જંગમ વસ્તુઓના સંદર્ભમાં છે અને સ્થાવર કોઈ પણ વસ્તુ નહીં.

૨૮. સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૭૧ બેંકને માત્ર તેને બેઇલ કરવામાં આવેલ માલના સંબંધમાં જ અને તે પણ ખાતાની સામાન્ય બાકી રકમ માટે સામાન્ય લિયનનો અધિકાર આપે છે. નિર્વિવાદપણે, જ્યાં સુધી સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી ખાતાની કોઈ સામાન્ય બાકી રકમ ન હતી, કારણ કે તેણીને મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઇબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ સાથે કોઈ લેવાદેવા ન હતા.

૨૯. વધુમાં, વર્તમાન કેસમાં, અમને માલનું એવું કોઈ બેઈલમેન્ટ જણાતું નથી કે જ્યાં સુધી મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડના લોન ખાતાનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી કોઈ બાકી રકમ બચી ન હતી. આમ, અમારા વિચારણા હેઠળના મતે, જ્યાં સુધી ટાઇટલ–ડીડ્સ રોકી રાખવાનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી એકવાર મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડનું લોન ખાતું ચૂકવાઈ ગયું હોય ત્યારે બેંક સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૭૧ હેઠળ સામાન્ય લિયનના અધિકારનો દાવો કરવામાં સાચી ન હતી.

૩૦. બેંક એવું વલણ અપનાવી શકી હોત કે સામાન્ય કાયદા હેઠળ, તે તેના સામાન્ય લિયનના અધિકારનો ઉપયોગ કરી શકી હોત કે જેને ન્યાયિક ઘોષણાઓ દ્વારા ભારતમાં ઉચ્ચ અદાલતોના કેટલાક કેસોમાં વિસ્તારવામાં આવ્યો છે પરંતુ વર્તમાન કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ અને જે હવે પછી દર્શાવવામાં આવી શકે છે, અપીલકર્તા બેંકને સામાન્ય કાયદા હેઠળ પણ તે અધિકાર ઉપલબ્ધ ન હતો.

૩૧. મેસર્સ રાધેશ્યામ સ્પિનિંગ મિલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોનને સુરક્ષિત કરવા માટે ટાઇટલ–ડીડ્સ જમા કરીને જેની બાબતમાં ઇક્વિટેબલ મોર્ટગેજ ઊભું કરવામાં આવ્યું છે તે સ્થાવર મિલકત સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ અને ૩ ની સંયુક્ત માલિકીની હતી. સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ નિર્વિવાદપણે મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઇબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં

આવેલી લોન માટે ગેરંટર ન હતા કે આ કંપનીમાં ડિરેક્ટર પણ ન હતા. તેણીને આ કંપની સાથે કોઈ લેવાદેવા ન હતા. માત્ર સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ જ મેસર્સ રાધેશ્યામ ફાઈબર્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડને આપવામાં આવેલી લોન માટે ગેરંટર હતા કે જેના ખાતાની સામાન્ય બાકી રકમમાં એક રકમ બાકી હતી, જો કે, સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ દ્વારા કોઈ મોર્ટગેજ ઊભું કરવામાં આવ્યું ન હતું. મિલકત સંયુક્ત માલિકીની હોવાથી, અને સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ ગેરંટર ન હોવાથી, સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ ની મિલકતના સંબંધમાં કોઈ દાવો ઉઠાવી શકાતો નથી ભલે દલીલ ખાતર એવું માની લેવામાં આવે કે સામાન્ય કાયદા હેઠળ, સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ દ્વારા જમા કરાવેલ તેમની માલિકીની મિલકતોના ટાઈટલ–ડીડ્સ પર બેંક પાસે સામાન્ય લિયન હશે. તદુપરાંત, સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ દ્વારા સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ ની સંમતિ સાથે અથવા તેના વિના ટાઈટલ–ડીડ્સ જમા કરીને કોઈ ઇક્વિટેબલ મોર્ટગેજ ઊભું કરવામાં આવ્યું ન હતું. આમ, સામાન્ય કાયદા હેઠળ પણ ટાઈટલ–ડીડ્સ રોકી રાખવા માટે બેંક કોઈપણ સંજોગોમાં સાચી ન હતી.

૩૨. ઉપરોક્ત મુદ્દાઓ પરના કાયદાની ચર્ચા વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા માત્ર સર્વોચ્ચ અદાલતના જ નહીં પરંતુ વિવિધ હાઈકોર્ટના નિર્ણયોની ભરમારનો સંદર્ભ આપીને ઝીણવટપૂર્વક કરવામાં આવી છે જેનું અમે અમારા ચુકાદામાં બિનજરૂરી બોજ ટાળવા માટે પુનરાવર્તન કરવાનું ટાળી રહ્યા છીએ.

૩૩. જો કે, અમે સામાવાળા(ઓ) ના વિદ્વાન વકીલ, શ્રી શાહ દ્વારા આધાર

રાખવામાં આવેલા ચાર ચુકાદાઓનો સંદર્ભ આપી શકીએ છીએ.

(એ) આર.ડી. સક્સેના વિરુદ્ધ બલરામ પ્રસાદ શર્મા (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, ફકરા ૮ માં સુપ્રીમ કોર્ટ સ્પષ્ટપણે ઠરાવે છે કે કલમ ૧૭૧ માં ઉલ્લેખિત 'માલ' શબ્દને એ અર્થમાં સમજવાનો છે કે જે અર્થમાં તે શબ્દ સદર ૧૯૩૦ અધિનિયમ માં વ્યાખ્યાયિત થયેલ છે. અમે નફાકારક રીતે તેનો ફકરો ૮ નીચે મુજબ ટાંકી શકીએ છીએ:

> *"૮. રેકોર્ડની નકલો (કદાચ કેટલાક અસલ દસ્તાવેજો પણ) ધરાવતી ફાઈલોને કલમમાં ઉલ્લેખિત "માલ" સાથે સરખાવી શકાય નહીં. વકીલ દ્વારા ફાઈલો રાખવી એ "માલ બેઈલ કર્યા" બરાબર ન હોઈ શકે. કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૧૪૮ માં "બેઈલમેન્ટ" શબ્દને કોઈ હેતુ માટે એક વ્યક્તિ દ્વારા બીજી વ્યક્તિને માલની સોંપણી તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે, એવા કરાર પર કે જ્યારે હેતુ સિદ્ધ થાય, ત્યારે તેને પરત કરવામાં આવશે અથવા તેને સોંપનાર વ્યક્તિના નિર્દેશો અનુસાર નિકાલ કરવામાં આવશે. વકીલના હાથમાં રહેલા મુકદ્દમાના કાગળોના કિસ્સામાં ન તો માલની સોંપણી છે કે ન તો કોઈ એવો કરાર છે કે તે પરત કરવામાં આવશે અથવા અન્યથા નિકાલ કરવામાં આવશે. તે સિવાય, કલમ ૧૭૧ માં ઉલ્લેખિત "માલ" શબ્દને એ અર્થમાં સમજવાનો છે કે જે અર્થમાં તે શબ્દ સેલ ઓફ ગુડ્સ એક્ટમાં વ્યાખ્યાયિત થયેલ છે. એ યાદ રાખવું જોઈએ કે કલમો ૭૬ થી ૧૨૩ નો સમાવેશ કરતા કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટના પ્રકરણ–VII ને*

સેલ ઓફ ગુડ્સ એક્ટ, ૧૯૩૦ દ્વારા સંપૂર્ણપણે બદલવામાં આવ્યું હતું. "માલ" શબ્દ સેલ ઓફ ગુડ્સ એક્ટની કલમ ૨(૭) માં "કાર્યવાહી–યોગ્ય દાવાઓ અને નાણાં સિવાયની દરેક પ્રકારની જંગમ મિલકત; અને તેમાં સ્ટોક અને શેર, ઉગતો પાક, ઘાસ અને જમીન સાથે જોડાયેલ અથવા જમીનનો ભાગ હોય તેવી વસ્તુઓનો સમાવેશ થાય છે કે જે વેચાણ પહેલાં અથવા વેચાણના કરાર હેઠળ અલગ કરવા માટે સંમત હોય" તરીકે વ્યાખ્યાયિત થયેલ છે."

જો કે, ફકરા ૩૯ અને ૪૦ માં, ફરીથી સુપ્રીમ કોર્ટ સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૭૧ માં 'માલ' નો સંદર્ભ આપીને સદર ૧૯૩૦ અધિનિયમ હેઠળની તેની વ્યાખ્યાનો જ નહીં પરંતુ સામાન્ય કાયદા હેઠળ વેબસ્ટર સહિતની વિવિધ ડિક્શનરીઓમાં 'માલ' ની વ્યાખ્યાનો પણ પુનરોચ્ચાર કરે છે એ નોંધવા માટે કે તે માત્ર જંગમ વસ્તુઓ સાથે જ કામ કરે છે. ફકરા ૩૯ અને ૪૦ બંને નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે:

"૩૯. કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૧૭૧ માં 'માલ' ના સંદર્ભને, કોઈપણ કલ્પના દ્વારા, કેસના કાગળો અર્થ કાઢવા માટે લંબાવી શકાય નહીં, કે જે વકીલ દ્વારા તેની ફી વસૂલવાના હેતુઓ માટે તેના લિયન તરીકે તેને રોકી રાખવા હકદાર બનાવે. સેલ્સ ઓફ ગુડ્સ એક્ટની કલમ ૨(૭) હેઠળ 'માલ' સાથે જોડાયેલા અર્થ ઉપરાંત, સામાન્ય કાયદા હેઠળ ૧૭૩૨ ની બેઈલીઝ લાર્જ ડિક્શનરીમાં 'માલ' ને 'વેપારના માલ' તરીકે વ્યાખ્યાયિત

કરવામાં આવ્યો છે અને જહોનસન દ્વારા, જેમણે આગળના લેક્સિકોગ્રાફર તરીકે અનુસર્યા, તેને ઘરમાં જંગમ વસ્તુઓ; વ્યક્તિગત અથવા સ્થાવર એસ્ટેટ; સામાન, માલસામાન, વેપારનો માલ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવેલ છે. વેબસ્ટર 'માલ' શબ્દને આ રીતે વ્યાખ્યાયિત કરે છે:

માલ, નામ, બહુવચન; (૧) જંગમ વસ્તુઓ; ઘરનું ફર્નિચર;

(૨) વ્યક્તિગત અથવા જંગમ એસ્ટેટ, જેમ કે ઘોડા, ઢોર, વાસણો વગેરે. (૩) સામાન; વેપારનો માલ; વેપારીઓ અને વ્યાપારીઓ દ્વારા ખરીદવામાં આવતી અને વેચવામાં આવતી ચીજવસ્તુઓ.

૪૦. આ અદાલતે યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ દિલ્હી કલોથ એન્ડ જનરલ મિલ્સ કો. લિ. : ૧૯૭૩ઈસીઆરપ૬(એસસી) માં ઠરાવ્યું હતું કે 'માલ' બનવા માટે લેખ એવી વસ્તુ હોવી જોઈએ જે સામાન્ય રીતે બજારોમાં ખરીદવા અને વેચવા માટે આવી શકે. કલેક્ટર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ, કલકત્તા–I વિરુદ્ધ ઈસ્ટએન્ડ પેપર ઈન્ડસ્ટ્રીઝ લિ. : ૧૯૮૯(૪૩)ઈએલટી૨૦૧(એસસી) માં એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે માલ એટલે બજારોમાં માલ તરીકે ઓળખાતા અને બજારમાં માલ તરીકે વેચાણ થતા અને વેચાણયોગ્ય એવા ઓળખી શકાય તેવા લેખો સમજવામાં આવે છે. જ્યાં અધિનિયમ 'માલ' ને વ્યાખ્યાયિત કરતો નથી, ત્યાં ધારાસભાએ તે શબ્દનો ઉપયોગ તેના સામાન્ય ડિક્શનરી અર્થમાં કર્યો છે તેવું માનવું જોઈએ એટલે કે માલ બનવા માટે તે એવી વસ્તુ હોવી જોઈએ જે સામાન્ય રીતે ખરીદવા અને વેચવા માટે બજારમાં આવી શકે

અને બજારમાં તે તરીકે ઓળખાય છે."

(બી) અલેખા સાહૂ વિરુદ્ધ પુરી અર્બન કો–ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, સદર ૧૮૭૨ અધિનિયમ ની કલમ ૧૭૧ નું અર્થઘટન કરતા ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટ જણાવે છે કે બેંક દ્વારા માત્ર બેઈલ કરવામાં આવેલ 'માલ' રોકી રાખી શકાય છે અને સામાન્ય લિયનના અધિકારને શોધી શકાય છે. તેના ફકરા ૮, ૯ અને ૧૦ નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે:

"૮. આ રિટ અરજીમાં નક્કી કરવાનો આગળનો પ્રશ્ન એ છે કે શું બેંક ધ ઈન્ડિયન કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટ ની કલમ ૧૭૧ હેઠળ પોતાના સામાન્ય લિયનના અધિકારનો ઉપયોગ કરીને અરજદારના સોનાના દાગીનાને મેસર્સ બિમલા ભંડારના પ્રોપ્રાઈટર મનમોહન સાહૂને આપવામાં આવેલી લોન માટે વધારાના જામીન તરીકે રોકી રાખી શકે છે કે જેના માટે અરજદાર ગેરંટર હતા. ધ ઈન્ડિયન કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટ ની કલમ ૧૭૧ નીચે મુજબ ટાંકવામાં આવી છે :

"૧૭૧. બેંકરો, ફેક્ટરો, વ્હાર્ફિન્જરો, એટર્નીઓ અને પોલિસી–બ્રોકરોનું સામાન્ય લિયન : બેંકરો, ફેક્ટરો, વ્હાર્ફિન્જરો, હાઈકોર્ટના એટર્નીઓ અને પોલિસી–બ્રોકરો, વિપરીત કરારની ગેરહાજરીમાં, ખાતાની સામાન્ય બાકી રકમ માટે જામીન તરીકે, તેમને બેઈલ કરવામાં આવેલ કોઈપણ માલ રોકી રાખી શકે છે; પરંતુ અન્ય કોઈ વ્યક્તિઓને આવી બાકી રકમ માટે

જામીન તરીકે, તેમને બેઈલ કરવામાં આવેલ માલ રોકી રાખવાનો અધિકાર નથી, સિવાય કે તે અસર માટે કોઈ સ્પષ્ટ કરાર હોય."

ઉપરોક્ત કલમ જણાવે છે કે બેંકરો, વિપરીત કરારની ગેરહાજરીમાં, ખાતાની સામાન્ય બાકી રકમ માટે જામીન તરીકે, તેમને બેઈલ કરવામાં આવેલ કોઈપણ માલ રોકી રાખી શકે છે. સદર કલમ ૧૭૧ એવા કેસોની વિસ્તૃત રીતે ચર્ચા કરતી નથી કે જેમાં બેંકર ખાતાની સામાન્ય બાકી રકમ માટે જામીન તરીકે તેને બેઈલ કરવામાં આવેલ કોઈપણ માલ રોકી શકે છે. કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૧૭૧, જોકે, ઇંગ્લિશ મર્કેન્ટાઈલ લો હેઠળ બેંકરોના સામાન્ય લિયનના અધિકારની માન્યતા છે અને તેથી બેંકરો દ્વારા કયા કેસોમાં આવા લિયનનો ઉપયોગ કરી શકાય છે અને બેંકરો દ્વારા કયા કેસોમાં આવા લિયનનો ઉપયોગ કરી શકાતો નથી તે અંગે ઇંગ્લેન્ડની અદાલતનો નિર્ણય, કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૧૭૧ હેઠળ લિયનના ઉપયોગ માટે સમાન રીતે લાગુ પડશે.

૯. વોલ્સ્ટેનહોમ વિરુદ્ધ શેફિલ્ડ યુનિયન બેન્કિંગ કો. લિ. (૧૮૮૬) ૫૪ એલ.ટી. ૭૪૬ માં, જે પ્રશ્ન નિર્ણય માટે ઉભો થયો તે એ હતો કે શું બેંક કોઈ ભાગીદારની તેની પેઢીના સામાન્ય ખાતાને સંતોષવા માટેની મિલકત રોકી શકે છે અને લોર્ડ એશર, એમ. આર. એ ઠરાવ્યું કે બેંક તેની પેઢીના ખાતાની સામાન્ય બાકી રકમને સંતોષવા માટે ભાગીદારની ખાનગી મિલકત પર આવા લિયનનો ઉપયોગ કરી શકે નહીં. લોર્ડ એશર, એમ. આર. ને ટાંકવા માટે :

"બેંકે કહ્યું, 'અમે સરપ્લસ માટે વિંગના ટ્રસ્ટીઓને હિસાબ આપીશું નહીં, જોકે લીઝ તેમની ખાનગી મિલકત હતી, કારણ કે અમને તેમની પેઢીના સામાન્ય ખાતાને સંતોષવા માટે તેને રાખવાનો અધિકાર છે'. તે એમ કહેવા બરાબર હતું કે, 'અમે હવે કોઈ બીજાનું દેવું ચૂકવવા માટે તમારા સરપ્લસ પર દાવો કરી રહ્યા છીએ.' અસરમાં દાવો એ હતો કે, બેંકના સામાન્ય લિયનની રૂએ, તેઓ બીજા કોઈનું દેવું ચૂકવવા માટે એક માણસની મિલકત રોકી રાખવા હકદાર હતા. તે દાવો કરાર પર નહીં, પરંતુ એક કથિત રિવાજ પર આધારિત હતો કે આવા કિસ્સામાં બેંકરો પાસે સામાન્ય લિયન હોવું જોઈએ. જો કે, ક્યારેય એવો કોઈ રિવાજ ન હતો કે ન તો હોઈ શકે કે જેના દ્વારા તમે બીજાનું દેવું ચૂકવવા માટે એક માણસની મિલકત લઈ શકો. ટાંકવામાં આવેલા કેસોમાં આવો કોઈ પ્રસ્તાવ આગળ મૂકવામાં આવ્યો ન હતો, અને બેંકરના લિયનને લગતા કોઈપણ કેસોમાં આવો કોઈ પ્રસ્તાવ ક્યારેય મૂકવામાં આવ્યો નથી."

કથબર્ટ વિરુદ્ધ રોબર્ટ્સ, લ્યુબોક એન્ડ કો, (૧૯૦૯) ૨ સીએચ. ૨૨૬, સી.એ. માં, બેંકરોએ ચાન્સેલરના ચાલુ ખાતાની ડેબિટ બેલેન્સની લિક્વિડેશન માટે વાદીઓના શેર અથવા તેની ઉપજનો દાવો કરવા માટે અરજી કરી અને જસ્ટિસ જોયસે ઠરાવ્યું કે બેંકરો તેમ કરવા માટે હકદાર નથી. જસ્ટિસ જોયસે ખાસ કરીને ઠરાવ્યું :

"... તે સાચું છે કે બેંકરો પાસે કોઈપણ ગ્રાહક દ્વારા ચોક્કસ હેતુ માટે સિવાય અન્યથા જમા કરાવેલી જામીનો પર સામાન્ય લિયન હોય છે,

જેથી ગ્રાહક બેંકરોનો ઋણી હોય તેવા કોઈપણ નાણાંને સુરક્ષિત કરી શકાય. આ, જોકે, ગ્રાહકની જામીનો પરનું લિયન છે અને અન્ય વ્યક્તિઓની જામીનો પર નહીં, અને બેંકરનું સામાન્ય લિયન ગ્રાહકના નાણાં અથવા જામીનો સાથે પણ જોડાયેલું નથી જે બેંકરો માટે ટ્રસ્ટ દ્વારા અસરગ્રસ્ત હોવાનું જાણીતું છે "

જસ્ટિસ જોયસ દ્વારા લેવામાં આવેલો આ દ્રષ્ટિકોણ કે બેંકનું લિયન ગ્રાહકોની જામીન પર છે અને અન્ય વ્યક્તિઓની જામીન પર નહીં તે લોર્ડ જસ્ટિસ બકલી અને લોર્ડ જસ્ટિસ કેનેડી દ્વારા માન્ય રાખવામાં આવ્યો હતો અને જસ્ટિસ જોયસના નિર્ણય સામેની અપીલ ફગાવી દેવામાં આવી હતી. ઇંગ્લેન્ડની અદાલતોના ઉપરોક્ત નિર્ણય પરથી તે સ્પષ્ટ થાય છે કે બેંકરના સામાન્ય લિયનને લગતા ઇંગ્લિશ મર્કેન્ટાઈલ લો હેઠળ બેંક ગ્રાહકના ખાતાની સામાન્ય બાકી રકમ માટે જામીન તરીકે, તે ગ્રાહક દ્વારા તેમને બેઇલ કરવામાં આવેલ માલ રોકી શકે છે અને કેટલાક અન્ય ગ્રાહક દ્વારા તેમને બેઇલ કરવામાં આવેલ માલ નહીં.

૧૦. શ્રી કાનૂંગોની રજૂઆત એ છે કે અરજદાર મેસર્સ બિમલા ભંડારના લોન ખાતા માટે ગેરંટર છે અને તેથી કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૧૨૮ ની જોગવાઈઓની રૂએ મેસર્સ બિમલા ભંડારની બાકી રકમ માટે જવાબદાર છે જે પૂરી પાડે છે કે જ્યાં સુધી કરાર દ્વારા અન્યથા પ્રદાન કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી જામીનદારની જવાબદારી મુખ્ય ઋણ લેનારની જવાબદારી સાથે સહ–વિસ્તૃત છે. પરંતુ કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટમાં એવી કોઈ

જોગવાઈ નથી કે મુખ્ય ઋણ લેનાર પાસેથી લેણદારને બાકી દેવા માટે લેણદાર દ્વારા જામીનદારની મિલકતો જામીન તરીકે રોકી રાખી શકાય. બીજી બાજુ, અદાલતોએ એવો દ્રષ્ટિકોણ લીધો છે કે બેંક પોતાના સામાન્ય લિયનનો ઉપયોગ કરીને કોઈ ભાગીદારની ખાનગી મિલકત તેની પેઢીના સામાન્ય ખાતામાં બાકી રકમને સંતોષવા માટે રોકી શકે નહીં તેમ છતાં કાયદાની તે પ્રસ્થાપિત સ્થિતિ છે કે ભાગીદારો સંયુક્ત રીતે અને વ્યક્તિગત રીતે એક પેઢીના દેવા માટે જવાબદાર છે જેના તેઓ ભાગીદારો છે. વોલ્સ્ટેનહોમ વિરુદ્ધ શેફિલ્ડ યુનિયન બેન્કિંગ કો. લિ. (ઉપર મુજબ) ના ઉપરોક્ત નિર્ણયને પંજાબ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પંજાબ નેશનલ બેંક લિ. વિરુદ્ધ અરૂરા મલ દુર્ગા દાસ અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૦ પંજાબ ૬૩૨ માં એ નિષ્કર્ષ પર આવવા માટે અનુસરવામાં આવ્યો છે કે :

"ભાગીદારી ખાતા પર ઓવરડ્રાફ્ટ માટે કોઈ ભાગીદારના ખાનગી ખાતા પર બેંકનું કોઈ લિયન હોતું નથી અથવા પારસ્પરિકતાના અભાવે તેનાથી વિપરીત."

તેવી જ રીતે, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી પટનાયક દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ગુરબક્ષ રાય અને અન્ય વિરુદ્ધ પંજાબ નેશનલ બેંક (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે કેશ ક્રેડિટ સુવિધા માટે જામીન તરીકે પેઢી દ્વારા જે માલ ઓફર કરવામાં આવે છે તેનો ઉપયોગ બેંક પ્રત્યેના ભાગીદારોની જવાબદારીને સમાયોજિત કરવા માટે થઈ

શકતો નથી. ગુરબક્ષ રાય અને અન્ય વિરુદ્ધ પંજાબ નેશનલ બેંક (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના સદર ચુકાદાનો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ ટાંકવામાં આવ્યો છે :

"પ્રશ્ન એ છે : શું કેશ ક્રેડિટ સુવિધા સામે ગીરો મૂકવામાં આવેલ માલ ધરાવતી બેંક માટે વ્યક્તિગત ભાગીદારોના અલગ લેણાં ભૂંસી નાખવા માટે ગીરો મૂકવામાં આવેલ માલમાંથી વસૂલ કરેલી રકમને સમાયોજિત કરવાનું ખુલ્લું છે? માલ પેઢીનો હતો. તે ભાગીદારોનો માલ ન હતો. ભાગીદારોના વ્યક્તિગત દેવા માટે માલ જામીન તરીકે ઓફર કરવામાં આવ્યો ન હતો. પેઢીની કેશ ક્રેડિટ સુવિધા સામે માલ ગીરો મૂકવામાં આવ્યો હતો. તેથી, જ્યારે પેઢીના ગીરો મૂકવામાં આવેલ માલના વિનાશના કારણે વીમા કંપની પાસેથી રકમ વસૂલ કરવામાં આવી હતી, ત્યારે તેને

માત્ર કેશ ક્રેડિટ ખાતામાં જમા આપવી જોઈએ અને તે હદ સુધી કેશ ક્રેડિટ ખાતામાં જવાબદારી ઘટાડવામાં આવશે "

અમે તેમાંથી ફકરો ૧૧ નીચે ઉતારી શકીએ છીએ, જ્યાં ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટ ઠરાવે છે કે 'માલ' બેઇલ કરનાર ગ્રાહકના ખાતામાં સામાન્ય બાકી રકમ સામે જ માત્ર બેઇલ કરવામાં આવેલ 'માલ' રોકી શકાય છે અને કેટલાક અન્ય ગ્રાહકના ખાતા માટેની સામાન્ય બાકી રકમ માટે નહીં:

"૧૧. શ્રી કાનૂંગો દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા સિન્ડિકેટ બેંક વિરુદ્ધ વિજય

કુમાર અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, જજમેન્ટ–ડેટર કે જે બે ફિક્સ ડિપોઝિટના માલિક હતા તેઓએ બે ફિક્સ ડિપોઝિટ રિસિપ્ટ્સ પર બેંકની તરફેણમાં લિયન ઊભું કરતા ૧૭.૯.૧૯૮૦ ના રોજ બે પત્રો એક્ઝિક્યુટ કર્યા હતા અને આ હકીકતો પર સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે ૧૭.૯.૧૯૮૦ ના રોજ જજમેન્ટ–ડેટર દ્વારા એક્ઝિક્યુટ કરાયેલા બે પત્રોએ બે ફિક્સ ડિપોઝિટ રિસિપ્ટ્સ પર બેંકની તરફેણમાં લિયન ઊભું કર્યું હતું, આમ આ એવો કેસ છે કે જ્યાં ફિક્સ ડિપોઝિટ રિસિપ્ટ્સના માલિક સ્પષ્ટપણે સંમત થયા હતા કે બેંકને ફિક્સ ડિપોઝિટ રિસિપ્ટ્સ પર લિયન હશે. આ કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટે એવો કોઈ કાયદો બનાવ્યો નથી કે બેંક કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૧૭૧ હેઠળ બેંક પ્રત્યેના મુખ્ય ઋણ લેનારની જવાબદારીઓ માટે જામીનદારની મિલકતો પર તેના સામાન્ય લિયનનો ઉપયોગ કરી શકે છે, શ્રી કાનૂંગો દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા એસ. વાસુપટૈયા વિરુદ્ધ ધ વૈશ્ય બેંક, કુડાગેનાહલ્લી બ્રાન્ચ (ઉપર મુજબ) અને સિટી યુનિયન બેંક લિમિટેડ વિરુદ્ધ સી. થંગરાજન (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, કર્ણાટક હાઈકોર્ટ અને મદ્રાસ હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજોએ અનુક્રમે સિન્ડિકેટ બેંક વિરુદ્ધ વિજય કુમાર અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ઉપરોક્ત નિર્ણયનો સંદર્ભ આપ્યો છે અને ઠરાવ્યું છે કે બેંક બેંક પ્રત્યેના મુખ્ય ઋણ લેનાર અથવા પ્રોમિસરીના બાકી લેણાંની વસૂલાત માટે ગેરંટર અથવા કો–પ્રોમિસરીની મિલકતો પર લિયનનો ઉપયોગ કરી શકે છે. પરંતુ આપણે ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ, ઇંગ્લેન્ડ અને

ભારતની અદાલતોએ ઠરાવ્યું છે કે બેંક ગ્રાહકના ખાતામાં સામાન્ય બાકી રકમ માટે ગ્રાહકની મિલકતો પર સામાન્ય લિયનનો ઉપયોગ કરી શકે છે અને કેટલાક અન્ય ગ્રાહકના ખાતાની સામાન્ય બાકી રકમ માટે નહીં. તેથી જ્યાં સુધી કોઈ ગ્રાહક સ્પષ્ટપણે સંમત ન થાય કે તેની મિલકતોને અન્ય કોઈ ગ્રાહકના ખાતામાં બાકી રકમ માટે જામીન તરીકે રોકી રાખી શકાય છે, ત્યાં સુધી બેંક કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૧૭૧ હેઠળ આવા ગ્રાહકની મિલકતો પર લિયનનો ઉપયોગ કરી શકે નહીં. મેસર્સ બિમલા ભંડારના કેશ ક્રેડિટ ખાતા માટે અરજદાર દ્વારા એક્ઝિક્યુટ કરાયેલ ગેરંટી કરારમાં, કે જેની નકલ વળતા સોગંદનામા સાથે એનેક્ષર–આર/૨ તરીકે જોડવામાં આવી છે, એવી કોઈ જોગવાઈ નથી કે બેંક મેસર્સ બિમલા ભંડારના લોન ખાતામાં બાકી રકમ માટે અરજદારની મિલકતોને જામીન તરીકે રોકી શકે છે. હકીકતમાં, બેંકે પણ ગેરંટી કરારમાં આવી કોઈપણ જોગવાઈ પર આધાર રાખ્યો નથી અને તેના બદલે બેંકના પેટા–નિયમો અને કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૧૭૧ માં પૂરા પાડ્યા મુજબ બેંકના સામાન્ય લિયન પર આધાર રાખ્યો છે. આપણે જોયું તેમ, મેસર્સ બિમલા ભંડારના લોન ખાતામાં બાકી રકમ માટે અરજદારના સોનાના દાગીનાને જામીન તરીકે રોકી રાખવાનો બેંકને પેટા–નિયમો અથવા કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૧૭૧ હેઠળ આવો કોઈ અધિકાર નથી."

(સી) વિજયા બેંક અને અન્ય વિરુદ્ધ નવીન મિકેનાઇઝ્ડ કન્સ્ટ્રક્શન (પ્રાઈવેટ)

લિમિટેડ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, કર્ણાટક હાઈકોર્ટનો પણ એ જ મત હતો કે જામીન રોકી રાખવી એ માત્ર સમાન વ્યક્તિ દ્વારા ઉછીના લીધેલા દેવાની ચુકવણી માટે હોઈ શકે છે. સંબંધિત અર્ક નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે:

> *"૧૩. .... જામીન રોકી રાખવામાં બેંક બિલકુલ વાજબી નથી કારણ કે કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૧૭૧ માત્ર બેંકને સમાન વ્યક્તિ દ્વારા ઉછીના લીધેલા દેવાની ચુકવણી માટે જામીન રોકી રાખવા સક્ષમ બનાવશે. વર્તમાન કેસમાં અરજદારો દ્વારા કોઈ રકમ ચૂકવવાની બાકી ન હોવાથી, એવો દાવો કે પ્રથમ અરજદાર–કંપનીના ડિરેક્ટર તેમજ વ્યવહાર માટેના ગેરંટર એમએફઈએલ માં પણ ડિરેક્ટર છે જેની સામે ડેટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલમાં રિકવરી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી છે. અરજદારો અને બેંક વચ્ચે કરવામાં આવેલા કરારમાં કોઈપણ સ્પષ્ટ કલમની ગેરહાજરીમાં જામીન રોકી રાખવા માટે તે વાજબી કારણ હોઈ શકે નહીં."*

(ડી) છેલ્લે દેવી ઈસ્પાત લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ ધ સેન્ટ્રલ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, કલકત્તા હાઈકોર્ટે અલેખા સાહૂ વિરુદ્ધ પુરી અર્બન કો–ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં ચુકાદાને અનુસર્યો જેનો અગાઉ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૩૪. આમ, ઉપર નોંધાયેલા તમામ કારણોસર, અમને વિદ્વાન સિંગલ જજના હુકમમાં કોઈ ખામી જણાતી નથી કે જેમાં અપીલકર્તા બેંકને તાત્કાલિક ટાઇટલ–ડીડ્સ પરત કરવાનો અને રજિસ્ટ્રાર ઓફ કંપનીઝના રેકોર્ડમાં નોંધાયેલ બોજો મુક્ત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે. અપીલ યોગ્યતા ધરાવતી નથી અને તે મુજબ નામંજૂર કરવામાં આવે છે. પરિણામે, ૨૦૧૯ ની સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧ નો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(વિક્રમ નાથ, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ)

(એ. જે. શાસ્ત્રી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

==
<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.